

РОЛЬ ЕКОЛОГІЧНО ОРІЄНТОВАНОЇ ЕКОНОМІКИ В ПРОЦЕСАХ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ РЕГІОНІВ

Кормишкіна І.В., д-р філософії

Миколаївський національний аграрний університет

<https://orcid.org/0009-0002-9670-2295>

Анотація. Розглянуто роль екологічно орієнтованої економіки (ЕОЕ) у процесі повоєнного відновлення регіонів України. Акцентовано увагу на необхідності інтеграції екологічних принципів для забезпечення сталого розвитку, відновлення енергетичної інфраструктури, модернізації технологій і створення соціально-економічних умов для зростання. Проаналізовано виклики, пов'язані з впровадженням ЕОЕ, включаючи технічні, фінансові та соціальні аспекти, а також можливості розвитку таких секторів економіки, як відновлювана енергетика, екологічний туризм і циркулярна економіка. Відзначено значення міжнародної співпраці та децентралізованого управління у реалізації зелених ініціатив. Особливу увагу приділено необхідності формування екологічної свідомості населення через освітні та інформаційні програми.

Ключові слова: екологічно орієнтована економіка, сталий розвиток, повоєнне відновлення, зелені технології, екологічна свідомість, соціально-економічна адаптація.

У сучасних умовах формування екологічно орієнтованої економіки (ЕОЕ) відіграє вирішальну роль у повоєнному відновленні регіонів. Підвищення економічного потенціалу територій значною мірою залежить від здатності впроваджувати адаптовані економічні моделі, які відповідають принципам сталого розвитку. Особливо це актуально для регіонів, що постраждали від руйнувань, оскільки інтеграція екологічних принципів дозволяє не лише відновити економіку, а й запобігти поглибленню екологічних проблем. ЕОЕ забезпечує ефективні підходи до досягнення цієї мети, зосереджуючись на раціональному використанні природних ресурсів, скороченні шкідливих викидів і підвищенні енергоефективності [1]. Урахування екологічних факторів у процесах відбудови сприяє створенню стійких економічних систем, що здатні протистояти майбутнім викликам.

Викликом післявоєнного відновлення територій може стати нестача сучасної інфраструктури та технологій, необхідних для впровадження екологічно орієнтованих рішень. Відновлення енергетичних систем, будівництво та модернізація інфраструктури, а також інтеграція мережі зелених технологій вимагають не лише значних фінансових ресурсів, а й комплексного підходу до технічної модернізації. При цьому недостатньо лише оновити матеріальну базу – важливо створити сприятливі умови для реалізації таких змін.

Не менш важливим аспектом є соціальні виклики, що супроводжують перехід до екологічно орієнтованої економіки в умовах відбудови. Жителі

постраждалих регіонів часто стикаються з необхідністю адаптації до нових реалій, зокрема шляхом опанування нових професій, пов'язаних із зеленими технологіями. Це потребує системної підтримки через доступ до якісної освіти, програм професійної перепідготовки та створення робочих місць у секторах, орієнтованих на сталий розвиток. Особливої уваги потребує забезпечення рівного доступу до таких можливостей, що дозволить максимально залучити місцеве населення до процесу трансформації та зробити його активним учасником змін [3].

Екологічно орієнтована економіка відкриває широкі перспективи для розвитку нових секторів, таких як відновлювана енергетика, екологічний туризм, інноваційні еко-технології та циркулярна економіка. В Україні на даний час внаслідок ворожих атак втрачено майже 80% інфраструктури відновлюваних джерел, зокрема вітрових електростанцій в Херсонській області. Урядові стимули, такі як субсидії або податкові пільги, можуть залучити інвестиції у проєкти відновлюваної енергії. Залучення фінансування та експертизи від міжнародних донорів і партнерів може допомогти Україні швидше і ефективніше відновити свою енергетичну інфраструктуру. Європейський Союз та інші міжнародні організації можуть надати необхідні ресурси та підтримку для переходу на екологічно орієнтовані джерела енергії.

На нашу думку, екологічно орієнтована економіка також сприяє соціальній стабільності через стимулювання розвитку освіти, охорони здоров'я та соціальних послуг. Інвестиції у зелені технології та відновлювальні джерела енергії створюють нові робочі місця та підтримують інноваційний розвиток, що сприяє економічному зростанню та покращенню якості життя. Крім того, ці інвестиції можуть бути спрямовані на покращення доступу до якісної освіти та медичних послуг, що підвищує рівень життя та забезпечує соціальну підтримку для мешканців відновлюваних регіонів.

Однак, перехід до екологічно орієнтованої економіки є складним процесом, який потребує системного підходу. Для досягнення поставлених цілей необхідна тісна співпраця між урядом всіх рівнів, бізнесом і громадянським суспільством. Децентралізоване управління сприяє більшій гнучкості у процесі прийняття рішень, зміцнює фінансову автономію громади та активізує участь місцевого населення у процесі реконструкції. Місцеві владні органи можуть ефективніше планувати екологічні ініціативи, враховуючи унікальні особливості території, та залучати фінансування з міжнародних фондів або через співпрацю з приватним сектором. Для впровадження екологічних підходів критично використовувати технологічні, фінансові, нормативно-правові та організаційні інструменти [2]. Так, Пакет ініціатив «Європейський зелений курс» (ЄЗК), прийнятий ЄС наприкінці 2019 року, має на меті трансформацію економіки в низьковуглецеву, стійку та орієнтовану на майбутні покоління. Згідно з планами ЄЗК, країни-члени Євросоюзу повинні досягти кліматичної нейтральності до 2050 року. Україна стала однією з перших держав, яка підтримала цей курс. Стратегія «раннього долучення» була обґрунтована можливістю зменшення потенційних загроз через спільні проєкти з декарбонізації та кліматичного збереження [4]. Варто відмітити, що у 2024 році за підтримки міжнародних

партнерів, програм технічної допомоги та незалежних експертів було переглянуто Державну стратегію регіонального розвитку на 2021-2027 роки та розроблено Дорожню карту децентралізації. Ці документи стали важливим підґрунтям для стратегічного планування на регіональному та місцевому рівнях, зокрема в рамках реалізації політики відновлення територій. Особливої уваги заслуговує створення ефективних регуляторних механізмів, які забезпечать прозорість і стимулюватимуть сталий розвиток. Фінансові інструменти, такі як податкові пільги, гранти та інвестиційні фонди, мають стати основою для підтримки зелених ініціатив. Також важливо посилювати освітні та інформаційні кампанії, спрямовані на формування екологічної свідомості населення. Це дозволить не лише залучити громадськість до активної участі у зелених проєктах, але й сформувати нову культуру споживання, яка відповідає принципам сталого розвитку.

Розвиток екологічно орієнтованої економіки є важливою складовою відновлення регіонів після війни, оскільки вона сприяє збереженню природних ресурсів, розвитку нових екологічних індустрій та створенню стійкого економічного зростання. Інтеграція зелених технологій у процеси відновлення є не лише технічним, але й соціальним викликом, що вимагає комплексного підходу та ефективного управління. ЕОЕ виступає важливим інструментом не лише для відновлення зруйнованих територій, але й для створення сталого економічного майбутнього для постраждалих регіонів.

Список використаних джерел

1. Trushkina N. Green economy in the conditions of modern challenges: conceptual frameworks. *International Science Journal of Management, Economics & Finance*. 2022. № 1.1. P. 1-22.
2. Захарін, А. (2024). Екологічно орієнтована відбудова в межах децентралізованого управління. *Проблеми і перспективи економіки та управління*, (4 (40)), 53–63. [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2024-4\(40\)-53-63](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2024-4(40)-53-63)
3. Зелене повоєнне відновлення України: візія та моделі. Аналітична записка. Ресурсно-аналітичний центр «Суспільство і довкілля». 2022. 32 с.
4. Зелений курс в Україні: складний рух до сталого розвитку. UKRAЇНСЬКА ENERGETИКА. 2023. URL: <https://ua-energy.org/uk/posts/zelenyi-kurs-v-ukraini-skladnyi-rukhdostiikoho-rozvytku-31-03-2023> (дата звернення 28.04.2024).

Abstract. The role of an environmentally oriented economy (EOE) in the post-war recovery of Ukraine's regions is examined. Emphasis is placed on the necessity of integrating ecological principles to ensure sustainable development, restore energy infrastructure, modernize technologies, and create socio-economic conditions for growth. Challenges associated with the implementation of EOE, including technical, financial, and social aspects, are analyzed alongside opportunities for developing sectors such as renewable energy, eco-tourism, and the circular economy. The importance of international cooperation and decentralized governance in implementing green initiatives is highlighted. Special attention is given to fostering ecological awareness among the population through educational and informational programs.

Keywords: environmentally oriented economy, sustainable development, post-war recovery, green technologies, ecological awareness, socio-economic adaptation.